

Ehkäisevän päihdetyön polku -kokemukset ja tulokset

Hyte-lautakunta 24.10.2024

Ellinoora Ojala

Ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija

ellinoora.ojala@siunsote.fi

Ehkäisevän päihdetyön polku

Polku löytyy:

<https://palveluketjut.siunsote.fi/ehkaiseva-paihdeyto/>

Polku sisältää seuraavat osiot:

- Puheeksiotto
- Lyhytneuvonta
- Omahoito
- Seuranta ja jatkohoidon järjestäminen
- Järjestöjen tarjoamaa tukea ja toimintaa
- Ehkäisevän päihdetyön kirjaaminen

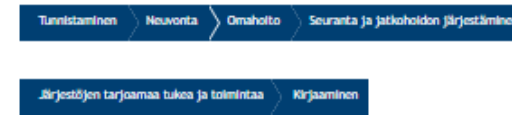
Ehkäisevä päihdetyö

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) ohjaa päihdehaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tehtävää työtä kunnassa ja hyvinvointialueella. Työ kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisyn ja vähentämisen. Päihteiden riskikäytön ja riskipelaamisen varhainen tunnistaminen ja tuki on yksi tärkeimmistä keinoista vähentää niihin liittyviä haittoja. Ehkäisevän päihdetyön polun avulla lisätään päihteiden ja pelaamisen puheeksiottoa, tuen antamista ja hoitoonohjauksen laatua ja tasavertaisuutta hyvinvointialueella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiselle tämä polku toimii toimintamallina ehkäisevässä päihdetyössä Siun soten alueella. Polku sisältää ohjeet puheeksiottoon, lyhytneuvonnan antamiseen, jatkohoidon arviointiin ja jatkohoitoon ohjaamiseen.

Asiakkaalle polku sisältää päihteiden käyttöä ja pelaamista arvioivia testejä, yleistä tietoa päihteisiin ja pelaamiseen liittyvistä terveysriskeistä, omahoito-ohjeita.

Seuranta ja jatkohoidon järjestäminen osiosta saat tiedon Siun Soten palveluista. Ehkäisevän päihdetyön polulta löydät myös tietoa järjestöjen tarjoamasta tuesta ja toiminnasta.

Ehkäisevän päihdetyön polku -toimintamalli

- **Ehkäisevän päihdetyön polku on tuotettu Ennalta ehkäisevä päihdetyö Pohjois-Karjalassa-hankkeessa v. 2022-2023.**
 - Hankkeen yhtenä tavoitteena oli lisätä sosiaali- ja terveyspalveluissa ammattilaisten toteuttamaa varhaista puuttumista ja lyhytneuvontaa tupakka- ja nikotiinituotteiden, alkoholin riskikäytön, huumausaineiden käytön ja haitallisen rahapelaamisen vähentämiseksi.
 - Hanketavoitteen toimenpiteenä luotiin Ehkäisevän päihdetyön polku moniammatillisessa työryhmässä, eri palvelualueiden edustajien kanssa. Ehkäisevän päihdetyön polku sisältää näyttöön perustuvia varhaisen puuttumisen ja lyhytneuvonnan työvälineitä sosiaali- ja terveyspalveluihin.
- **Ehkäisevän päihdetyön polun systemaattiseen käyttöön ottaneet palvelualueet Siun sotessa:**
 - Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
 - Ikäneuvola
 - Suun terveydenhuolto (alkoholi ja nikotiinituotteet)
 - Opiskeluhoito
 - Työikäisten sosiaalipalvelut
 - Ehkäisy-, äitiys- ja lastenneuvolat
 - Työttömien terveystarkastukset
 - Suunnitelmissa: miepä-palvelut, Siilaisen kuntoutusosastot (alkaen neurologisesta osastosta)

Ehkäisevän päihdetyön polku on jokaisen sote-ammattilaisen hyödynnettävissä!

Ehkäisevän päihdetyön polun systemaattinen käyttöönotto

Palaveri (1 h) vastualueen esihenkilön kanssa, missä sovitaan:

- polun mukaisesta toimintamallin käyttöönotosta,
- työpajojen aikataulusta ja
- työpajoihin osallistuvista avainhenkilöistä (käytännön työtä tekevä ammattilainen).

Kolmeosainen työpaja:

- Yhden työpajan kesto on 1,5 h
- Työpajaan osallistuu 1-3 avainhenkilöä.

Palaveri (1 h) vastualueen esihenkilön ja yhden avainhenkilön kanssa, missä käydään läpi:

- Suunnitelma polkujen mukaisten toimintamallien toteutuksesta.
 - Suunnitelma kirjaamisesta.
- Suunnitelmiin tehdään tarvittaessa muutoksia.

Koko henkilöstön koulutustilaisuus polun mukaisen toimintamallin käyttöönotosta ja kirjaamisesta.

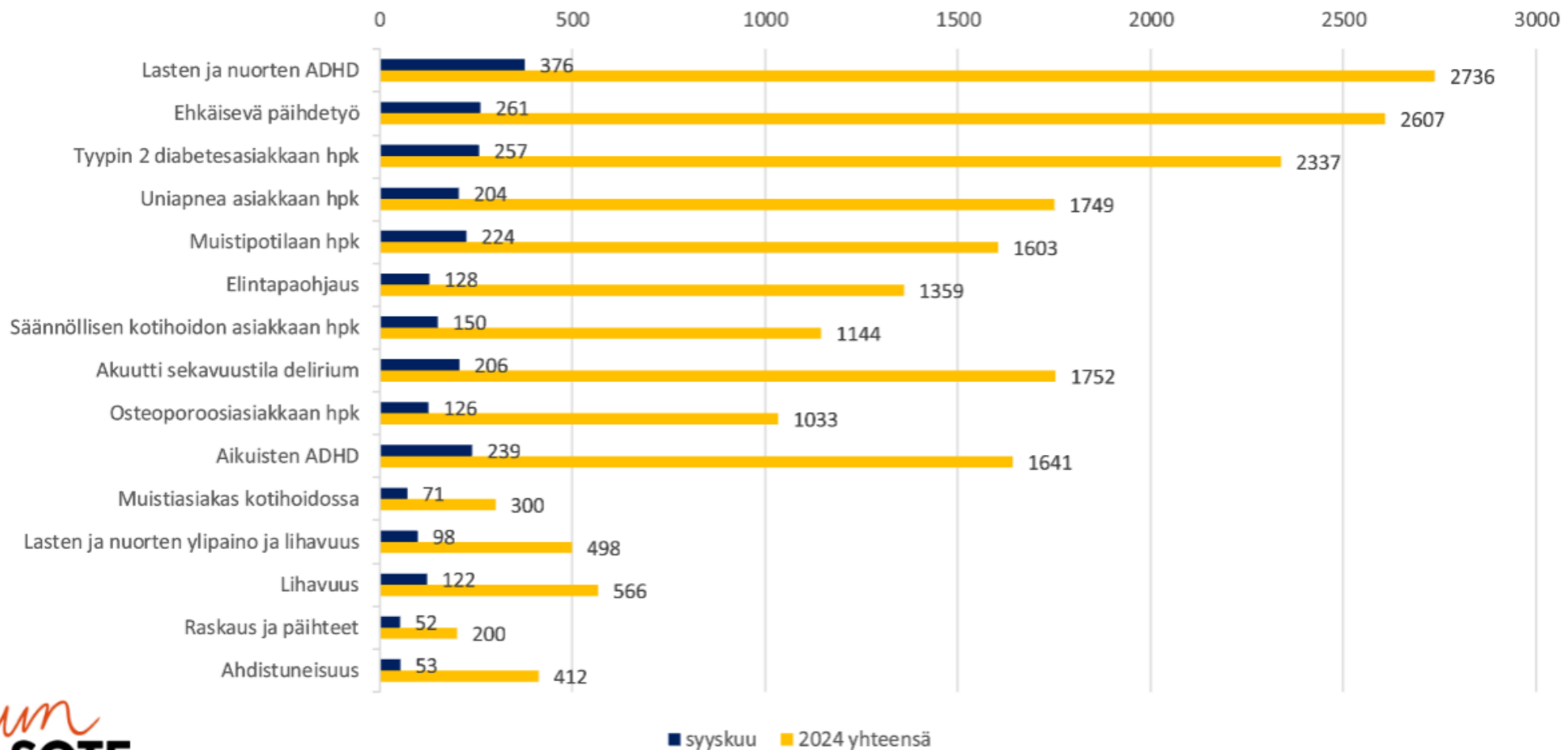
Koulutuksen kesto toimintamallin laajuudesta riippuen 2-4 tuntia. Koulutus voidaan jakaa kahteen eri kertaan.

Nykytilan kartoitus

Toimintamallin räätälöinti omalle palvelualueelle

Kirjaaminen

Tavoitteena on räätälöidä malli palvelualueelle soveltuvaksi ja käytännön työhön istuvaksi.

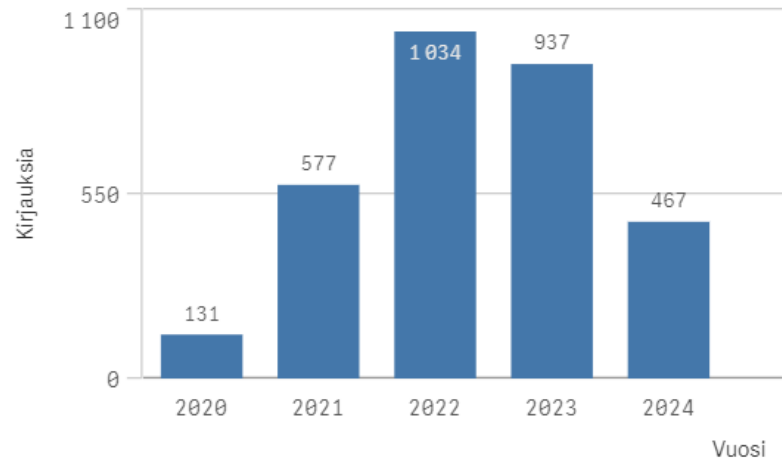

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

EPT-polku systemaattiseen käyttöön vuonna 2022

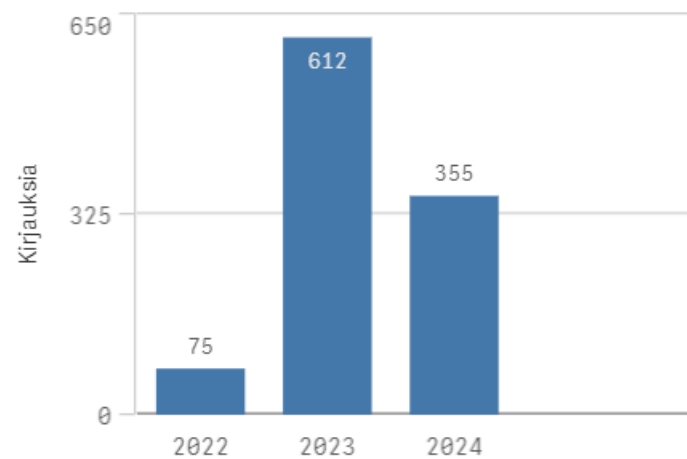
ADSUME -kirjaukset

Kirjausten lukumäärä vuosittain

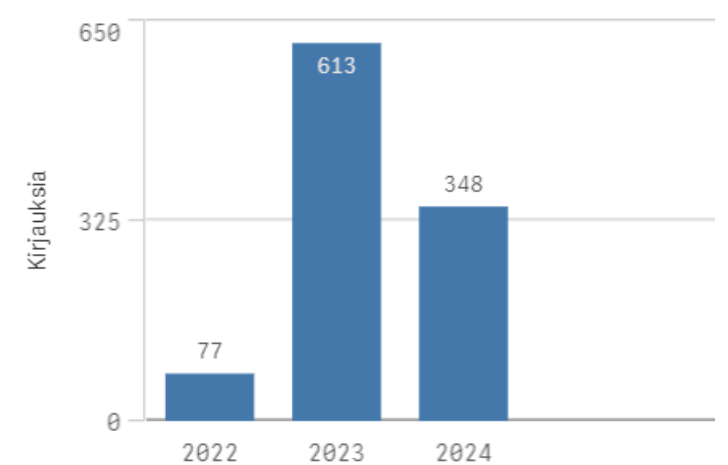
Digipelaamisen kartoittaminen

Kartoituksen vastausten lukumäärä vuosittain

Rahapelaamisen kartoittaminen

Kartoituksen vastausten lukumäärä vuosittain

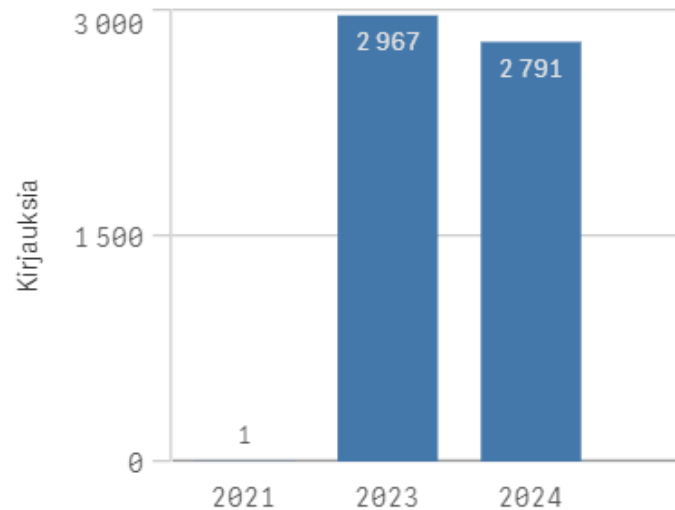

Suun terveydenhuolto

EPT-polku sovelletusti (alkoholi ja nikotiinituotteet) systemaattiseen käyttöön vuoden 2023 aikana

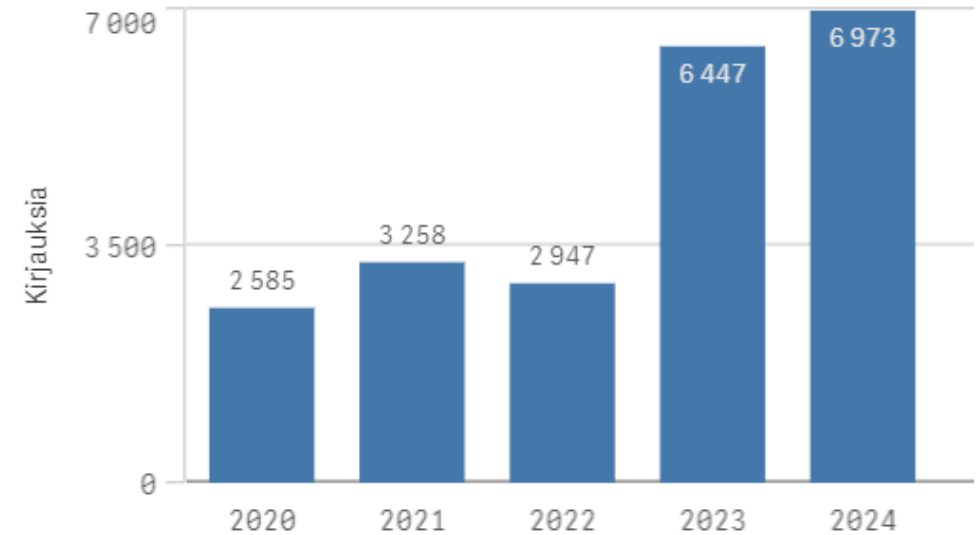
AUDIT-C -kirjaukset

Kirjausten lukumäärä vuosittain

Tupakointistatus -kirjaukset

Kartoituksen vastausten lukumäärä vuosittain

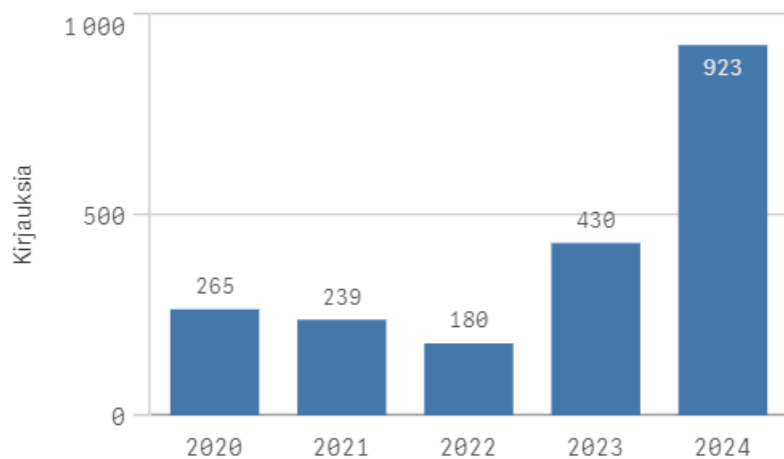

Neuvolatoiminta

EPT-polku systemaattiseen käyttöön syksyllä 2023

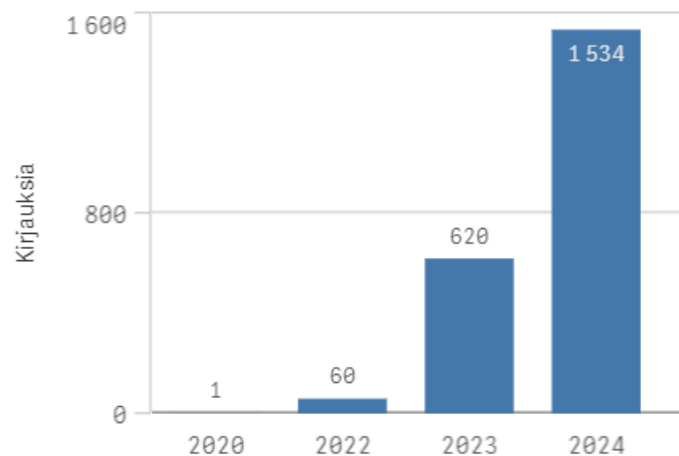
AUDIT -kirjaukset

Kirjausten lukumäärä vuosittain

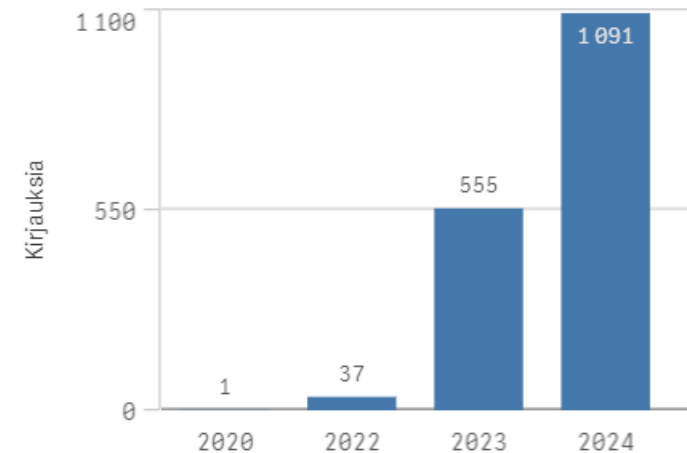
Huumausaineiden käytön kartoittaminen

Kartoituksen vastausten lukumäärä vuosittain

Rahapelaamisen kartoittaminen

Kartoituksen vastausten lukumäärä vuosittain

Ehkäisevän päihdetyön polun onnistumisen edellytykset

- Erillinen hankeresurssi polun jalkauttamisen tukena
 - Työntekijä(t) käynnistämässä ja läpiviemässä prosessia ja koulutuksia
- Palvelualueen johdon sitoutuminen ja toteutumisen seuranta
- Motivoituneet avainhenkilöt henkilöstöstä
- Riittävä aika omaksua uutta asiaa ja sisäistää ehkäisevän päihdetyön tärkeyttä → yksi koulutuskerta ei usein vielä riittävä

Kiitos!